

Monika Kapusta

ROTA ŚLUBOWANIA POLICJANTA A ISTOTA SŁUŻBY W POLICJI

1. Wstęp

Policja jest szczególną formacją ochronną. Różni się ona znacząco od innych podmiotów tego typu. Zarówno przypisywane jej uprawnienia, jak i obowiązki są bardzo szerokie i w literaturze cieszą się ogromnym zainteresowaniem. Niemniej jednak pewne zagadnienia – takie jak ślubowanie policjanta – nie są zbyt popularne wśród przedstawicieli doktryny. Tymczasem już pobieżna analiza roty ślubowania wskazuje, że znajduje się w niej wiele odniesień do kluczowych dla tej instytucji wartości.

Ponadto złożenie ślubowania jest obligatoryjne i stanowi warunek *sine qua non* przystąpienia do służby. Oznacza to, że żaden kandydat (nawet taki, który najlepiej wypadnie w procesie rekrutacji) nie może rozpocząć pracy, dopóki nie wypełni tego obowiązku.

Znamienne jest, że sama treść przyrzeczenia znalazła się w ustawie o Policji, co powinno wskazywać na jej doniosłe znaczenie. Zwraca to uwagę zwłaszcza przy zestawieniu z zasadami etyki zawodowej Policjanta, które uregulowano w zarządzeniu nr 805 Komendanta Głównego Policji z 31.12.2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”¹.

¹ Dz.Urz. KGP z 2004 r. Nr 1, poz. 3.

Ranga obu wymienionych aktów różni się znacząco. Skoro zaś ustawodawca uznał za stosowne zaliczenie tej kwestii do materii ustawowej, to należy się szerzej zastanowić nad samym pojęciem ślubowania oraz jego rolą w polskim porządku prawnym. Pozwoli to na ustalenie, czy rota ślubowania ma znaczenie dla istoty służby w Policji, czy też ma jedynie charakter symboliczny.

2. Pojęcie i treść ślubowania funkcjonariusza Policji

W literaturze ślubowanie definiowane jest jako „uroczyste przyrzeczenie o określonej treści składane publicznie, zwykle ustnie, poprzez które ślubujący zobowiązuje się do postępowania w zgodzie ze wskazanymi w rocie zasadami i wartościami”². Rotę ślubowania policjanta polski ustawodawca wprowadził w art. 27 ust. 1 u.P:

Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków policjanta, ślubuję: służyć wiernie Narodowi, chronić ustanowiony Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej porządek prawny, strzec bezpieczeństwa Państwa i jego obywateli, nawet z narażeniem życia. Wykonując powierzone mi zadania, ślubuję pilnie przestrzegać prawa, dochować wierności konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, przestrzegać dyscypliny służbowej oraz wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych. Ślubuję strzec tajemnic związanych ze służbą, honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej.

Niewątpliwie ślubowanie jest pierwszym etapem, od którego każdy policjant rozpoczyna służbę³. Funkcjonariusz Policji składa tym samym oświadczenie woli⁴, w którym zobowiązuje się do pełnienia obowiązków wymienionych w rocie. W art. 27 ust. 1 u.P znalazły się odniesienia

² G. Maroń, *Ślubowanie funkcjonariusza Policji w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej*, Prok. i Pr. 2020/7–8, s. 231.

³ A. Warmiński, *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce*, Warszawa 2013, s. 205.

⁴ Zob. wyrok NSA z 10.02.2012 r., I OSK 1056/11, LEX nr 1115958.

typowe dla tekstów ślubowań w polskim porządku prawnym⁵, kompetencje charakterystyczne dla pracy policjanta czy nawiązania do wartości uniwersalnych.

Zwraca również uwagę zasada hierarchiczności, która ma w Policji charakter bezwzględny, a w przepisach ustawy o Policji przewidziano tylko jeden przypadek odmowy wykonania polecenia lub rozkazu – sytuację, w której łączyłoby się to z popełnieniem przestępstwa⁶. Zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* należy przyjąć, że założenie, iż policjant może kwestionować polecenia przełożonych w innych przypadkach, podważałoby zasady funkcjonowania tej formacji, co mogłoby doprowadzić do jej paraliżu⁷.

Wymienione w treści ślubowania powinności są ściśle związane z „normami moralnymi przyjętymi w społeczeństwie, odnoszącymi się do tej grupy zawodowej”⁸. W rocie ślubowania widoczna jest wręcz synteza różnego rodzaju norm: etycznych, zwyczajowych, religijnych i przede wszystkim prawnych.

3. Znaczenie ślubowania policjanta w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych

Wpisanie ślubowania do przepisów ustawy o Policji oraz treść tego przyrzeczenia świadczyć mogą o ważności tej tematyki. Sądy administracyjne, choć niezbyt często odwołują się do ślubowania policjanta, wydają się potwierdzać tę tezę.

⁵ Zob. też G. Maroń, *Ślubowanie i przysięga w polskim, słowackim i unijnym porządku prawnym* [w:] *Implementacja prawa unijnego do systemów prawa krajowego w Polsce i na Słowacji po dziesięciu latach członkostwa w Unii Europejskiej*, red. S. Sagan, G. Dobrobičová, Rzeszów 2015, s. 103–104; G. Maroń, *Ślubowanie...*, s. 240.

⁶ Art. 58 ust. 2 u.p.

⁷ Zob. wyrok WSA w Warszawie z 24.05.2005 r., II SA/Wa 160/05, LEX nr 873783.

⁸ P. Łabuz, M. Michalski, *System ochrony prawnej funkcjonariuszy policji w świetle wykonywanych czynności służbowych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2014/15, s. 79.

Niewątpliwie podstawowe zadania Policji określone zostały w art. 1 ust. 2 u.p. Istotne jest, że powtórzono je również częściowo w treści ślubowania, którego złożenie to warunek przystąpienia do służby. Jednym z bardziej charakterystycznych elementów roty jest zobowiązanie do strzeżenia bezpieczeństwa Państwa i jego obywateli nawet z narażeniem życia. Oznacza to, że niebezpieczeństwo utraty życia (a tym bardziej zdrowia) wpisane jest niejako już „z definicji” w naturę tej służby⁹. Ta zaś determinuje określone oczekiwania wobec policjantów.

Naczelny Sąd Administracyjny zauważa, że ślubowanie jest nie tylko deklaracją, lecz także zobowiązaniem¹⁰. Z tego względu sądy administracyjne kategorycznie opowiadają się za konsekwencjami płynącymi z naruszenia złożonego oświadczenia: „Określony w rocie ślubowania zakres obowiązków funkcjonariusza Policji, jako funkcjonariusza służby publicznej, wymaga szczególnej staranności w wykonywaniu zadań, które ma zapewnić realizację zadań tej służby i ochronę życia i zdrowia ludzi przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra. Jedną z podstawowych gwarancji realizacji tych obowiązków jest odpowiedzialność dyscyplinarna policjantów. Zachowanie policjanta, które prowadzić będzie do naruszenia obowiązujących go zasad wynikających z rot składanego ślubowania, uzasadnia odpowiedzialność dyscyplinarną”¹¹.

Nie należy także pomijać faktu, że stosunek służbowy policjanta powstaje w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do służby. Owa dobrowolność oznacza godzenie się przez funkcjonariusza na „szczególny reżim zatrudnienia, rygory i obowiązki, które są nieznane w pracowniczych stosunkach zatrudnienia. W zamian za to policjant zyskuje szczególne uprawnienia, które mają wynagrodzić mu niedogodności i zagrożenia wynikające ze służby”¹². Wstąpienie do służby równoznaczne jest zatem ze świadomością, że praca ta wiąże się z wyjątkowymi wymaganiami stawianymi jej funkcjonariuszom, m.in. dyspozycyjnością, podporządkowaniem, zdyscyplinowaniem,

⁹ Szerzej wyrok WSA w Opolu z 8.07.2021 r., II SA/Op 308/21, LEX nr 3210358.

¹⁰ Szerzej wyrok NSA z 24.01.2007 r., I OSK 664/06, LEX nr 320415.

¹¹ Wyrok NSA z 19.01.2021 r., III OSK 2727/21, LEX nr 3242627.

¹² Wyrok WSA w Gliwicach z 22.01.2020 r., III SA/Gl 895/19, LEX nr 2785485.

posłuszeństwem przełożonym. Na równi z powyższymi stawiane jest przestrzeganie przez policjanta zasad etyki zawodowej, czyli reguł, jakimi z moralnego punktu widzenia powinni się kierować przedstawiciele tego zawodu.

Dyscyplina służbowa jest jednym z kluczowych warunków jednolitości, szybkości, ekonomiczności i efektywności wykonywania czynności służbowych oraz sprawnej realizacji zadań Policji, wynikających z uregulowań ustawowych. Sądy administracyjne dostrzegają, że:

„(...) niezwykle ważne jest przestrzeganie, określonych przepisami prawa policyjnego, zasad podejmowania decyzji i wydawania poleceń niezbędnych do wykonania zadań. Służy temu także stosowanie przyjętych w Policji sposobów i metod wykonywania zadań oraz zasad postępowania wynikających z hierarchiczności i nadrzędności obowiązków. Funkcjonowanie w Policji podległości służbowej jest gwarantem zachowania dyscypliny służbowej na poziomie zapewniającym sprawność i skuteczność działania. Istotę stosunku służbowego policjantów, podobnie jak funkcjonariuszy innych formacji mundurowych, charakteryzuje wysoki stopień dyspozycyjności i zdyscyplinowania, bez których służby te tracą nieodzowną w ich funkcjonowaniu operatywność. Tym samym muszą tak organizować czas, ażeby obowiązki te realizować. To jak zapewnią ich realizację jest całkowicie dowolne, liczy się co do zasady skutek”¹³.

Z chwilą złożenia ślubowania policjant powinien znać zatem nie tylko swoje obowiązki wynikające z pracy na konkretnym stanowisku służbowym, lecz także zasady etyki zawodowej¹⁴. Dodatkowo zobowiązuje się on do samodzielnego pogłębienia wiedzy na ten temat. Nie istnieje konieczność zaznajamiania funkcjonariusza z zasadami etyki, gdyż sam powinien wykazać inicjatywę w tym zakresie. Policjant, zarówno na służbie, jak i poza jej godzinami, musi postępować w sposób niebudzący wątpliwości co do jego kwalifikacji etycznych¹⁵. Te właśnie „kwalifikacje etyczne” w literaturze słusznie utożsamia się z takimi cechami, jak:

¹³ Wyrok WSA w Gliwicach z 22.01.2020 r., III SA/GI 895/19.

¹⁴ Kwestie te są obecnie uregulowane w załączniku do zarządzenia nr 805 w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”.

¹⁵ Wyrok NSA z 10.02.2012 r., I OSK 1056/11, LEX nr 1115958.

prawość, rzetelność i uczciwość, szacunek i tolerancja wobec każdego człowieka, nieskazitelność, sprawiedliwość, brak konfliktu interesów, bezstronność, obiektywizm, profesjonalizm, biegłość, ciągły rozwój zawodowy, poufność¹⁶. Stanowisko to jest akceptowane przez sądy administracyjne, które zwracają uwagę na te same „atrybuty” funkcjonariuszy¹⁷.

A contrario popełnienie przez policjanta deliktów dyscyplinarnych (zarówno w zakresie naruszenia dyscypliny służbowej, jak i zasad etyki zawodowej) stanowi sprzeniewierzenie się obowiązkom wynikającym z roty złożonego ślubowania, a także godzi w prestiż i dobre imię instytucji, która (mając na względzie przypisane jej zadania publiczne) powinna cieszyć się szacunkiem i zaufaniem społecznym. Publiczny wymiar Policji oznacza, że w dużym stopniu jej aktywność przekłada się na autorytet organów państwa i zaufanie do jej funkcjonariuszy. Z tego względu wymagania wobec policjantów i innych służb mundurowych muszą być na tyle wysokie, by wzmacniały podstawy ich autorytetu¹⁸. Kluczowy obowiązek działania zgodnie z prawem łączy się z koniecznością pozostawania poza wszelkimi podejrzeniami, zarówno na służbie, jak i poza nią¹⁹.

Jak słusznie dostrzegł WSA w Gliwicach w wyroku z 18.07.2017 r.²⁰: „Interes służby pozostaje w ścisłym związku z szeroko rozumianym interesem społecznym. Na «dobro służby» należy bowiem patrzeć przez pryzmat zadań przed nią stawianych i wyników w zakresie dobra społecznego, jakie ma realizować”. Złożone przez policjanta ślubowanie zobowiązuje go więc do dbałości o dobro społeczne, które jest wartością ogólnonarodową.

Z przywołanych wyroków sądów administracyjnych wynika, że złożenie ślubowania jest ważnym etapem w życiu zawodowym policjanta. Jest ono *de facto* pierwszym momentem, kiedy przyjmuje on na siebie

¹⁶ Por. M. Nowikowska [w:] *Ustawa o Policji. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, Legalis 2021, art. 27.

¹⁷ Szerzej wyrok NSA z 13.04.2011 r., I OSK 1886/10, LEX nr 821111.

¹⁸ Szerzej wyrok WSA w Lublinie z 1.08.2017 r., II SA/Lu 274/17, LEX nr 2391766.

¹⁹ Zob. wyrok NSA z 8.04.2008 r., I OSK 642/07, LEX nr 478873.

²⁰ IV SA/Gl 406/17, LEX nr 2338370.

odpowiedzialność związaną z wykonywanym zawodem, z własnej woli zobowiązując się do wypełniania pewnych obowiązków i to przy zachowaniu określonych, wysokich standardów postępowania. Ślubowanie funkcjonariusza jest kluczowym, skondensowanym źródłem informacji o wykonywanej przez niego pracy, a jednocześnie – jako złożone dobrowolnie oświadczenie woli – stanowi źródło odpowiedzialności. Rota ślubowania jest zatem kwintesencją charakterystyki pracy w Policji.

4. Istota służby w Policji

W literaturze zwraca się uwagę, że nie tylko działalność całej administracji, lecz także praca każdego funkcjonariusza publicznego stanowi swoistą służbę wobec społeczeństwa. Służba ta utożsamiana jest z aktywnością, której istotą jest przestrzeganie, by wolność jednych nie naruszała wolności innych osób. Wiążą się z tym w szczególności reguły postępowania wyznaczające warunki korzystania z wolności osobistych²¹. Służba społeczna nie jest bowiem na ogół ani prosta, ani bezkonfliktowa. W praktyce często zdarzają się sytuacje kolizyjne, które wiążą się z koniecznością wyboru dobra podlegającego ochronie. Pierwszeństwo przyznaje się – niezmiennie – dobrom wyższego rzędu²².

Ważną rolę w służbie publicznej odgrywa Policja, której ustawodawca w art. 1 u.p. nakazał wprost służyć społeczeństwu. Trybunał Konstytucyjny przywołując ten przepis, w uzasadnieniu wyroku z 8.10.2002 r.²³ wskazał, że Policja pełni szczególną rolę społeczną ze względu na charakter powierzonych jej zadań i posiadane kompetencje. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego dostrzega się, że Policja jest instytucją zaufania publicznego, mimo iż nie zostało to wprost wyartykułowane w definicji tej formacji²⁴. Formacja ta musi zatem dys-

²¹ Zob. Z. Rybicki, *Służebna rola administracji* [w:] Z. Rybicki, S. Piątek, *Zarys prawa administracyjnego i nauki administracji*, Warszawa 1988, s. 82.

²² Z. Rybicki, *Służebna rola...*, s. 82.

²³ K 36/00, LEX nr 56627.

²⁴ Wyrok NSA z 16.12.2010 r, I OSK 962/10, LEX nr 745390.

ponować zaufaniem społecznym i ma przeciwdziałać zachowaniom, które mogłyby pozbawić ją wiarygodności w oczach opinii publicznej²⁵.

W orzecznictwie zwraca się uwagę, że policjanci wykonując w imieniu Państwa wskazany w art. 5 Konstytucji RP obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, są zobowiązani do działania nawet z narażeniem zdrowia lub życia. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23.09.1997 r.²⁶ wskazał, że cechą charakterystyczną tej służby jest wykonywanie zadań w nielimitowanym czasie pracy i trudnych warunkach związanych nierzadko z bezpośrednim narażeniem na niebezpieczeństwo. Skoro zatem rolą funkcjonariusza jest ochrona wartości uniwersalnych, to niedopuszczalna jest sytuacja, w której policjant odmawia podjęcia działania w sytuacji zagrożenia tych dóbr.

Co więcej, w literaturze wskazuje się wręcz, że:

„Gotowość funkcjonariuszy formacji mundurowych do poświęcenia w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych ich najcenniejszego dobra indywidulane-go, czyli życia należy uznać za najdonioślejszą cechę służby [...] Przyjęte rozwiązanie dobitnie wskazuje na specyfikę służby, apriorycznie wręcz założenia prawodawcy o niemożności wyrugowania ze służby jako *sui generis* pracy, pierwiastka ofiarności. Można zatem powiedzieć, że ustawodawca wymaga wręcz od funkcjonariuszy zachowań, które potocznie uznaje się za bohaterskie”²⁷.

Do szczególnej roli Policji odniósł się również w przepisach wewnętrznie obowiązujących Komendant Główny Policji, który w zarządzeniu nr 805 w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta” w § 1 stwierdził, że zasady etyki zawodowej policjanta wprowadzane są z uwagi na znaczenie problematyki moralnej w wykonywaniu zawodu policjanta, konieczność wzmocnienia oraz uzupełnienia obowiązków i praw policjanta wynikających z demokratycznie stanowionego prawa, a także ze względu na jego służebną rolę wobec społeczeństwa.

²⁵ Wspomniany już wyrok TK z 8.10.2002 r., K 36/00, LEX nr 56627.

²⁶ K 25/96, LEX nr 30762.

²⁷ M. Wieczorek, *Charakter prawny stosunków służbowych funkcjonariuszy służb mundurowych*, Toruń 2017, s. 49.

W doktrynie podkreślana jest ta właśnie służebna rola Policji wobec społeczeństwa²⁸. Dostrzega się, że nie ogranicza się ona jedynie do ochrony bezpieczeństwa ludzi, a zakres zadań tej formacji wykracza daleko poza ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, co stanowi istotę działania Policji²⁹. Formacja ta powinna przykładać również dużą wagę do zapobiegania przestępczości i w związku z tym profilaktyka winna być traktowana jako jedno z głównych, skutecznych narzędzi nie tylko do walki z przestępczością, lecz także z jej przyczynami³⁰.

Można zatem stwierdzić, że Policja pełni szczególną rolę. Potwierdza to również judykatura i przedstawiciele doktryny. Policja ma chronić dobra prawne o kluczowym znaczeniu, do czego może ona wykorzystywać określone uprawnienia i środki, którymi – w tak szerokim zakresie – nie dysponują inne formacje ochronne. Niejednokrotnie jej działalność wiąże się z koniecznością wyważania granic ingerencji w wolności i prawa jednych osób celem zapewnienia ochrony innym. Rola Policji jest wyznaczana w szczególności zakresem i charakterem zadań i działalności tej formacji.

Specyfika działalności Policji wymaga, by jej funkcjonariusze i pracownicy posiadali określoną wiedzę i umiejętności. Służbę w Policji pełnią osoby, które pozytywnie przeszły skomplikowany, wieloetapowy proces selekcji. Fakt powierzenia policjantom³¹ kompetencji w tak doniosłej sferze sprawił, że muszą oni posiadać określone cechy. W. Kotowski uważa, że winny ich charakteryzować uczciwość, kultura i skromność. Funkcjonariusze Policji muszą być świadomi, że nadrzędnym celem służby jest „niesienie pomocy potrzebującym”³², dlatego konieczny jest

²⁸ Zob. S. Pieprzny, *Policja. Organizacja i funkcjonowanie*, Kraków 2003, s. 34.

²⁹ S. Pieprzny, *Policja...*, s. 34.

³⁰ Szerzej T. Cielecki, *Realizacja przez Policję strategii prewencyjnej w zwalczaniu przestępczości i innych patologii*, Słupsk 1999, s. 12–13.

³¹ Do grupy tej zaliczani są: funkcjonariusze w służbie stałej, funkcjonariusze w służbie przygotowawczej, funkcjonariusze w służbie kandydackiej, pracownicy i urzędnicy służby cywilnej, pracownicy urzędów państwowych, a także inne osoby zatrudnione na podstawie klasycznych stosunków pracy (J. Dobkowski, *Pozycja prawnoustrojowa służb, inspekcji i straży*, Warszawa 2007, s. 171).

³² Zob. W. Kotowski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, LEX 2021.

wysoki poziom ich wiedzy prawnej, ale również analityczna wnikliwość i gotowość do ciągłego podnoszenia kwalifikacji. Dodatkowo ich sumienność, systematyczność i dokładność powinny wpływać na rzetelność i jakość wykonywanych zadań³³. Ponadto zachowanie funkcjonariusza powinno być adekwatne do zajmowanego stanowiska. Dla przykładu WSA w Poznaniu w wyroku z 21.05.2014 r.³⁴ uznał, że: „w każdym przypadku dyżurny Policji powinien zachowywać się taktownie, spokojnie i w sposób wyważony. W myśl łacińskiej dewizy: *«suaviter in modo»*, *«fortiter in re»* (*«w rzeczy mocno, w sposobie łagodnie»*; tj. stanowczo, ale łagodnie)”. W tym samym wyroku Sąd wskazał na konieczność posiadania określonych predyspozycji niezbędnych do pełnienia służby na wymienionym stanowisku, skutecznego niesienia pomocy i godnego reprezentowania instytucji społecznego zaufania, za jaką uznać należy Policję. Służba w Policji oznacza szczególnie obowiązek dbania o bezpieczeństwo publiczne, ochronę życia i zdrowia ludzi, jak również przestrzegania przepisów prawa oraz o społeczny wizerunek tej formacji. Troska o ten wizerunek i budowanie zaufania do Policji stanowią powinności etyczne funkcjonariusza³⁵.

Z racji specyfiki służby w Policji jej funkcjonariuszom przysługuje szczególny status. W rozumieniu art. 115 § 13 k.k. policjant jest funkcjonariuszem publicznym i jako taki w związku z pełnieniem obowiązków służbowych podlega szczególnej ochronie prawnej³⁶, ale jedynie w przypadku, gdy działa on w granicach powierzonych mu kompetencji.

Relacje między Policją a społeczeństwem odgrywają niezmiennie ważną rolę. Od wielu lat trwa proces budowania zaufania do tej służby. Wiąże się to m.in. z koncentrowaniem się Policji na filozofii i strategii działania, której istotą jest zwłaszcza zapobieganie przestępczości – *community*

³³ W. Kotowski, *Ustawa o Policji...* Niemniej jednak, zdaniem E. Wiszowatego, mimo że kluczowym celem jest urzeczywistnienie wskazanego wizerunku policjanta z pełnym zaangażowaniem realizującego zasadę służebności, w tej kwestii pozostało jeszcze wiele do zrobienia (zob. E. Wiszowaty, *Etyka Policji. Między prawem, moralnością a skutecznością*, Warszawa 2011, s. 123).

³⁴ IV SA/Po 60/14, LEX nr 1471875.

³⁵ Wyrok WSA w Poznaniu z 21.05.2014 r., IV SA/Po 60/14.

³⁶ Zob. art. 66 u.P., zob. też art. 217a k.k.

*policing*³⁷. Proces ten jest jednak długotrwały i – jak dotąd – nie doprowadził do osiągnięcia zadowalających rezultatów.

5. Podsumowanie

Choć ślubowanie funkcjonariusza Policji nie cieszy się w literaturze dużym zainteresowaniem, pozostając w pewnym sensie na „peryferiach naukowej eksploracji”³⁸, to jednak należy uznać, że tematyka ta jest znacząca zarówno dla samych policjantów jako żywotnie zainteresowanych zakresem nałożonych na nich obowiązków, jak i dla społeczeństwa, które od funkcjonariuszy tej formacji oczekuje szeroko zakrojonej ochrony. Można wręcz przyjąć, że brzmienie roty jest „odzwierciedleniem wyobrażenia ustawodawcy o istocie służby policyjnej i policyjnym etosie”³⁹.

Zagadnienia te są również niezmiernie ciekawe z naukowego punktu widzenia, ponieważ rota ślubowania, jako kompilacja różnego rodzaju norm (etycznych, prawnych, religijnych czy zwyczajowych), może zostać uznana za „wizytówkę policjanta”. Stanowi bardzo krótką, ale bogatą w treść charakterystykę służby w Policji. Co więcej, w tym przyrzeczeniu zostały zawarte odniesienia do tych elementów pracy funkcjonariuszy, które można uznać za decydujące o specyfice służby w tej formacji (służba Narodowi; ochrona porządku prawnego, bezpieczeństwa Państwa i obywateli; ryzyko związane z narażeniem życia; przestrzeganie prawa, dyscypliny służbowej, poleceń przełożonych i etyki zawodowej; strzeżenie tajemnic, honoru, godności i dobrego imienia służby).

³⁷ W największym uproszczeniu – polityka a równocześnie strategia, której celem jest maksymalizacja skuteczności kontroli przestępczości, zmniejszenie poczucia zagrożenia przestępczością, poprawienie jakości życia, usprawnienia pracy i podniesienie autorytetu Policji przez proaktywne wykorzystanie środków społecznych do zmiany warunków stanowiących podłoże działań przestępczych; por. A. Urban, *Profilaktyczna działalność Policji i jej wpływ na bezpieczeństwo społeczności lokalnych [w:] Samorząd a Policja. Kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego*, red. A. Szymaniak, Poznań 2007, s. 116; K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów kryminalnych*, Szczepiński 2008, s. 92; B. Hołyst, *Bezpieczeństwo. Programy promocji*, Warszawa 2017, s. 462.

³⁸ G. Maroń, *Ślubowanie...*, s. 230.

³⁹ G. Maroń, *Instytucja ślubowania radnego jednostki samorządu terytorialnego w polskim porządku prawnym*, PPP 2014/11, s. 79.

Przedstawiona w niniejszym opracowaniu rola ślubowania zawiera odwołania do najważniejszych dla każdego policjanta wartości. Wydaje się więc uzasadnione, by każdy funkcjonariusz zarówno znał swoje obowiązki, jak i ponosił za nie odpowiedzialność. Co więcej, poznanie tych powinności musi nastąpić jeszcze przed przystąpieniem do służby, ponieważ są one kluczowe przez cały okres aktywności zawodowej policjanta (i w trakcie, i poza godzinami pracy funkcjonariusza), a kandydat na przedstawiciela tego zawodu musi zdawać sobie sprawę ze stawianych mu wymagań.

Nie ulega wątpliwości, że w działalność Policji nieodzownie wpisane są ryzyka i zagrożenia, a każdy dobry policjant jest zobowiązany je znać i reagować na nie w sposób adekwatny do sytuacji. Rotę ślubowania należy zaś uznać za pewien drogowskaz, który ma prowadzić funkcjonariusza Policji do celu w tej bardzo trudnej, ale jakże potrzebnej pracy.

Bibliografia

- Cielecki T., *Realizacja przez Policję strategii prewencyjnej w zwalczaniu przestępczości i innych patologii*, Słupsk 1999
- Dobkowski J., *Pozycja prawnoustrojowa służb, inspekcji i straży*, Warszawa 2007
- Hołyst B., *Bezpieczeństwo. Programy promocji*, Warszawa 2017
- Kotowski W., *Ustawa o Policji. Komentarz*, LEX 2021
- Łabuz P., Michalski M., *System ochrony prawnej funkcjonariuszy policji w świetle wykonywanych czynności służbowych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2014/15
- Łojek K., *Metodyka rozwiązywania problemów kryminalnych*, Szczepiń 2008
- Maroń G., *Instytucja ślubowania radnego jednostki samorządu terytorialnego w polskim porządku prawnym*, PPP 2014/11
- Maroń G., *Ślubowanie funkcjonariusza Policji w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej*, Prok. i Pr. 2020/7–8
- Maroń G., *Ślubowanie i przysięga w polskim, słowackim i unijnym porządku prawnym [w:] Implementacja prawa unijnego do systemów prawa krajowego w Polsce i na Słowacji po dziesięciu latach członkostwa w Unii Europejskiej*, red. S. Sagan, G. Dobrobičová, Rzeszów 2015
- Pieprzny S., *Policja. Organizacja i funkcjonowanie*, Kraków 2003

- Rybicki Z., Piątek S., *Zarys prawa administracyjnego i nauki administracji*, Warszawa 1988
- Urban A., *Profilaktyczna działalność Policji i jej wpływ na bezpieczeństwo społeczności lokalnych* [w:] *Samorząd a Policja. Kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego*, red. A. Szymaniak, Poznań 2007
- Ustawa o Policji. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, Legalis 2021
- Warmiński A., *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce*, Warszawa 2013
- Wieczorek M., *Charakter prawny stosunków służbowych funkcjonariuszy służb mundurowych*, Toruń 2017
- Wiszwaty E., *Etyka Policji. Między prawem, moralnością a skutecznością*, Warszawa 2011

Orzecznictwo

- Wyrok TK z 23.09.1997 r., K 25/96, LEX nr 30762
- Wyrok TK z 8.10.2002 r., K 36/00, LEX nr 56627
- Wyrok NSA z 24.01.2007 r., I OSK 664/06, LEX nr 320415
- Wyrok NSA z 8.04.2008 r., I OSK 642/07, LEX nr 478873
- Wyrok NSA z 16.12.2010 r., I OSK 962/10, LEX nr 745390
- Wyrok NSA z 13.04.2011 r., I OSK 1886/10, LEX nr 821111
- Wyrok NSA z 10.02.2012 r., I OSK 1056/11, LEX nr 1115958
- Wyrok NSA z 19.01.2021 r., III OSK 2727/21, LEX nr 3242627
- Wyrok WSA w Gliwicach z 18.07.2017 r., IV SA/Gl 406/17, LEX nr 2338370
- Wyrok WSA w Gliwicach z 22.01.2020 r., III SA/Gl 895/19, LEX nr 2785485
- Wyrok WSA w Lublinie z 1.08.2017 r., II SA/Lu 274/17, LEX nr 2391766
- Wyrok WSA w Opolu z 8.07.2021 r., II SA/Op 308/21, LEX nr 3210358
- Wyrok WSA w Poznaniu z 21.05.2014 r., IV SA/Po 60/14, LEX nr 1471875
- Wyrok WSA w Warszawie z 24.05.2005 r., II SA/Wa 160/05, LEX nr 873783

Monika Kapusta [ORCID: 0000-0002-7632-244X] – doktor nauk prawnych, Uniwersytet Łódzki, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji.